PASAŽIERU TIESĪBAS

Šajā faktu lapā ir izskaidrotas ES pasažieru tiesības – kopīgie noteikumi, kas aizsargā ceļotājus ar gaisa transportu, dzelzceļu, kuģiem, autobusiem un tālsatiksmes autobusiem visā ES. Tā aptver pamattiesības (informāciju, palīdzību, kompensāciju un vienlīdzīgu piekļuvi pasažieriem ar ierobežotām pārvietošanās spējām) attiecībā uz katru transporta veidu. Tajā ir aprakstītas pašreizējās likumdošanas norises, tostarp priekšlikumi par multimodāliem braucieniem un izpildi, un izklāstīta Parlamenta loma šīs aizsardzības veidošanā un stiprināšanā.

JURIDISKAIS PAMATS

— Līguma par Eiropas Savienības darbību 91. panta 1. punkts un 100. panta 2. punkts.

MĒRĶI

ES ir vienīgais reģions pasaulē, kur pasažierus aizsargā visaptverošs tiesību kopums, ceļojot ar lidmašīnu, vilcienu, kuģi vai autobusu. Cilvēki Eiropā pēdējo desmitgažu laikā ceļo arvien vairāk, un vienlaikus ES ir ieviesusi kopīgus noteikumus, lai aizsargātu pasažierus un izvairītos no dažādu valstu noteikumu sadrumstalotības. Šo tiesību pamatā ir trīs galvenie principi: vienlīdzīga attieksme bez diskriminācijas, skaidra un savlaicīga informācija un vajadzības gadījumā pienācīga palīdzība. Mērķis ES tiesību aktiem pasažieru tiesību jomā ir nodrošināt pasažieriem saskaņotu minimālo aizsardzības līmeni visos transporta veidos, lai atvieglotu pārvietošanos un veicinātu sabiedriskā transporta izmantošanu.

REZULTĀTI

ES ir pakāpeniski ieviesusi noteikumus visu transporta veidu pasažieru aizsardzībai. Šādi noteikumi papildina tiesību aktus par patērētāju aizsardzību[1] un kompleksiem ceļojumiem[2], kā arī piemērojamās starptautiskās konvencijas[3], Pamattiesību hartu un attiecīgos valstu noteikumus. Tomēr šī regulējuma piemērošana ir sarežģīta, un tiesās bieži tiek iesniegtas prasības. ES Tiesai (EST) ir izšķirīga loma šī regulējuma interpretēšanā.

Šie noteikumi paredz kopējo pamattiesību kopumu attiecībā uz dažādiem transporta veidiem: tiesības uz nediskriminēšanu, īpašu aizsardzību pasažieriem ar invaliditāti

[1]Tostarp Direktīva 93/13/EEK par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos, Direktīva 2005/29/EK, kas attiecas uz uzņēmēju negodīgu komercpraksi iekšējā tirgū attiecībā pret patērētājiem, Regula (EK) Nr. 2006/2004 par sadarbību patērētāju tiesību aizsardzības jomā un Direktīva 2011/83/ES par patērētāju tiesībām.

[2]Direktīva 90/314/EEK par kompleksiem ceļojumiem, kompleksām brīvdienām un kompleksām ekskursijām. No 2018. gada 1. jūlija tā (kā arī Regulas (EK) Nr. 2006/2004 un Direktīvas 2011/83/ES attiecīgie noteikumi) ir aizstāta ar jaunu direktīvu, lai ņemtu vērā to, ka komplekso ceļojumu tirdzniecība pārsvarā notiek internetā (2015. gada 25. novembra Direktīva (ES) 2015/2302).

[3]Regulējums attiecībā uz pārvadātāju atbildību nelaimes gadījumos ir saskaņots ar attiecīgajām starptautiskajām konvencijām: Monreālas konvenciju par gaisa pārvadājumiem (kas transponēta un paplašināta, ietverot arī iekšzemes lidojumus, ar Regulu (EK) Nr. 889/2002), Atēnu konvenciju par pārvadājumiem pa jūru (tās attiecīgie noteikumi transponēti un paplašināti, ietverot arī vietējos pārvadājumus, ar Regulu (EK) Nr. 392/2009) un Konvenciju par starptautiskiem dzelzceļa pārvadājumiem (tās attiecīgie noteikumi transponēti un paplašināti, ietverot arī vietējos pārvadājumus, ar Regulu (EK) Nr. 1371/2007). Gadījumos, uz kuriem neattiecas iepriekš minētās konvencijas vai transponēšana Savienības tiesību aktos, piemēro attiecīgos valsts noteikumus (pārvadājumi ar autobusiem vai pārvadājumi iekšzemes ūdeņos).

un ierobežotām pārvietošanās spējām[4], informācijas sniegšanu ceļotājiem, valstu uzraudzības iestādes un sūdzību izskatīšanas sistēmas.

A. Gaisa transports: 2004. gada regula par aviopasažieru tiesībām (Regula (EK) Nr. 261/2004) un 2006. gada regula par invalīdu un personu ar ierobežotām pārvietošanās spējām tiesībām, ceļojot ar gaisa transportu (Regula (EK) Nr. 1107/2006)

Regula (EK) Nr. 261/2004 ir izraisījusi daudz strīdu, un tās darbības joma ir precizēta, pamatojoties uz vērienīgo tiesas judikatūru[5].

Iekāpšanas atteikums[6]

— Pārvadātājam vispirms ir jājautā, vai ir brīvprātīgie, kas būtu gatavi atteikties no rezervācijas, apmaiņā pret to viņiem piedāvājot: i) kompensāciju, par kuru puses brīvi vienojas, un ii) iespēju izvēlēties, vai septiņu dienu laikā saņemt atlīdzinājumu (un, ja nepieciešams, bezmaksas lidojumu uz sākotnējo izlidošanas vietu) vai mainīt maršrutu, vai turpināt ceļojumu pēc iespējas drīzāk vai vēlākā dienā, par ko puses abpusēji vienojušās.

— Pasažieriem, kuriem pret viņu gribu ir atteikta iekāpšana, jāpiedāvā: i) palīdzība (maltīte, tālruņa zvani un izmitināšana, ja nepieciešams), ii) iespēja izvēlēties, vai septiņu dienu laikā saņemt atlīdzinājumu (un, ja nepieciešams, bezmaksas lidojumu uz sākotnējo izlidošanas vietu) vai mainīt maršrutu, vai turpināt ceļojumu pēc iespējas drīzāk vai vēlākā dienā, par ko puses abpusēji vienojušās, un iii) tūlītēja kompensācija, ko nosaka šādi:

Lidojumi ≤ 1500 km	Lidojumi 1500–3500 km Lidojumi ES ≥ 1500 km	Lidojumi ≥ 3500 km
250 EUR (125 EUR, ja maršruts ir mainīts un ierašanās galamērķī ir mazāk nekā divas stundas vēlāk)	400 EUR (200 EUR, ja maršruts ir mainīts un ierašanās galamērķī ir mazāk nekā trīs stundas vēlāk)	600 EUR (300 EUR, ja maršruts ir mainīts un ierašanās galamērķī ir mazāk nekā četras stundas vēlāk)

Atcelšana

— Nodrošina palīdzību (maltīti, tālruņa zvanus un izmitināšanu, ja nepieciešams)[7].

— Piedāvā izvēli i) septiņu dienu laikā saņemt atlīdzinājumu (un, ja nepieciešams, bezmaksas lidojumu uz sākotnējo izlidošanas vietu) vai ii) mainīt maršrutu, vai turpināt ceļojumu pēc iespējas drīzāk (vai vēlākā dienā, par ko puses abpusēji vienojušās).

[4]Piemēram, viņi bez papildu maksas saņem atbilstošu palīdzību, kas daļēji atkarīga no pārvadātāja iepriekšējas informēšanas.
[5]Komisija 2013. gada martā ierosināja precizēt noteikumus (konkrētāk, precīzāk definēt jēdzienu "ārkārtēji apstākļi") un atvieglot to piemērošanu. Šis priekšlikums pašlaik tiek apspriests, un Parlaments to pirmajā lasījumā izskatīja 2014. gada 5. februārī (OV C 93, 24.3.2017., 336. lpp.). Tikmēr Komisija ir pieņēmusi spēkā esošo noteikumu interpretāciju, pamatojoties uz 2016. gada 10. jūnija judikatūru.
[6]"Iekāpšanas atteikums" ir atteikums uzņemt pasažierus reisā, lai gan viņi saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 261/2004 3. panta 2. punktā minētajiem nosacījumiem ir ieradušies uz iekāpšanu, izņemot gadījumus, kad ir pamats iekāpšanu atteikt, piemēram, veselības stāvokļa, drošības vai nepiemērotu ceļojuma dokumentu dēļ.
[7]ES Tiesa ir pieņēmusi spriedumu, nosakot, ka šī palīdzība ir jāsniedz neatkarīgi no lidojuma atcelšanas iemesliem un bez laika vai finansiāliem ierobežojumiem, kas nav pasažiera faktiskie izdevumi.

— Izmaksā tūlītēju kompensāciju kā iekāpšanas atteikšanas gadījumā, ja vien pasažieri nav iepriekš informēti par lidojuma atcelšanu un ja vien atcelšana[8] nenotiek ārkārtējos apstākļos[9].

Kavēšanās

Turpmāk minētās pasažieru tiesības attiecas uz kavēšanos vismaz i) divas stundas attiecībā uz 1500 km vai mazāka attāluma lidojumiem, ii) trīs stundas attiecībā uz lidojumiem 1500 līdz 3500 km attālumā un lidojumiem Eiropas iekšienē vairāk nekā 1500 km attālumā un iii) četras stundas attiecībā uz lidojumiem, kuru attālums ir lielāks par 3500 km.

— Nodrošina palīdzību (maltīti, tālruņa zvanus un izmitināšanu, ja nepieciešams).

— Ja kavēšanās ir vairāk nekā trīs stundas, pasažieriem būtu jāpiedāvā iespēja septiņu dienu laikā saņemt biļetes cenas atlīdzinājumu (un, ja nepieciešams, bezmaksas lidojumu uz sākotnējo izlidošanas vietu), kā arī kompensāciju tāpat kā atcelšanas gadījumā[10].

— EST 2009. gadā interpretēja un paplašināja tiesības uz kompensāciju par trīs stundu vai ilgāku kavēšanos lietā *Sturgeon* pret *Condor Flugdienst GmbH*.

Lielāka un mazāka komforta apstākļi

— Ja pārvadātājs izvieto pasažieri augstākas klases vietā, tas nedrīkst prasīt pasažierim papildu maksu.

— Ja pārvadātājs izvieto pasažieri zemākas klases vietā, tas septiņu dienu laikā atlīdzina pasažierim: i) 30 % no biļetes cenas lidojumiem 1500 km vai mazākā attālumā, ii) 50 % no biļetes cenas lidojumiem 1500 līdz 3500 km attālumā un lidojumiem Eiropas iekšienē vairāk nekā 1500 km attālumā vai iii) 75 % – lidojumiem vairāk nekā 3500 km attālumā.

Personas ar invaliditāti un ierobežotām pārvietošanās spējām

Pasažieriem ar invaliditāti un ierobežotām pārvietošanās spējām un viņu pavadoņiem vienmēr tiek nodrošināta prioritāra iekāpšana. Iekāpšanas atteikuma, lidojuma atcelšanas vai jebkura ilguma kavēšanās gadījumos personām ar ierobežotām pārvietošanās spējām un personām, kas tās pavada, vienmēr nodrošina palīdzību (maltītes, tālruņa zvanus un, ja nepieciešams, izmitināšanu).

Komisija 2013. gada martā iesniedza priekšlikumu, ar ko groza Regulu (EK) Nr. 261/2004, lai vēl vairāk uzlabotu ES noteikumu izpildi, un tajā precizēja galvenos principus un netiešās pasažieru tiesības, kas ir izraisījušas daudz strīdu starp aviosabiedrībām un pasažieriem. Parlaments savu nostāju pirmajā lasījumā pieņēma 2014. gada 5. februārī. Padomē priekšlikums par aviopasažieru tiesībām 2015. gadā iestrēga, un progress vēl vairāk kavējās Covid-19 pandēmijas dēļ. Padome 2024. gada 5. decembrī atsāka diskusijas ar mērķi pieņemt vispārēju pieeju, bet galu galā nolēma slēgt savu nostāju pirmajā lasījumā ar politisku vienošanos, kas tika apstiprināta 2025. gada 6. jūnijā. Padomes teksts Parlamentam tika nosūtīts 2025. gada 9. oktobrī.

---

[8]Vismaz divas nedēļas pirms lidojuma. Maršruta maiņas gadījumā šo termiņu var saīsināt.
[9]Saskaņā ar ES Tiesas judikatūru tie var būt tikai *force majeure*.
[10]ES Tiesa pasažierus, kuru lidojums kavējas vismaz trīs stundas, ir pielīdzinājusi pasažieriem, kuru lidojums ir atcelts. Regula (EK) Nr. 261/2004 paredzēja iespēju saņemt tikai atlīdzinājumu, ja lidojums kavējas ilgāk par piecām stundām.

Pēc neoficiāliem trialogiem un ņemot vērā to, ka abu iestāžu nostājas joprojām bija ļoti atšķirīgas, Parlaments otro lasījumu pabeidza 2026. gada 21. janvārī. Padome 2026. gada 24. martā noraidīja Parlamenta grozījumus. Pašlaik sarunas notiek samierināšanas procedūrā.

B. Pasažieru pārvadājumi ar dzelzceļa transportu: 2021. gada regula par dzelzceļa pasažieru tiesībām un pienākumiem (Regula (ES) 2021/782)

Principā ES dzelzceļa pasažieru tiesības ir piemērojamas visiem dzelzceļa pasažieru pārvadājumu pakalpojumiem visās ES dalībvalstīs. Tomēr saskaņā ar Regulu (ES) 2021/782 dalībvalstis var atbrīvot noteiktus pakalpojumu veidus no šo tiesību piemērošanas. Šie izņēmumi var attiekties uz pilsētas, piepilsētas, reģionālajiem vai tālsatiksmes iekšzemes vilcieniem un vilcieniem, kurus ekspluatē tikai vēstures vai tūrisma nolūkos. ES valstis var arī piešķirt atbrīvojumu starptautiskajiem vilcieniem, kas brauc no to teritorijas uz trešām valstīm, ja lielākā daļa brauciena notiek ārpus ES un ietver vismaz vienu plānotu pieturu trešā valstī. Tomēr ES valstis nevar piešķirt atbrīvojumu pārrobežu starptautiskajiem dzelzceļa braucieniem starp ES valstīm.

Iegādājoties biļeti, dzelzceļa pārvadājumu uzņēmumam vai biļešu pārdevējam jāsniedz skaidra informācija par:

— ceļošanas apstākļiem un jebkādiem savienojumiem ceļojuma laikā;

— kustības grafikiem, tarifiem un īpašiem piedāvājumiem;

— traucējumiem un kavēšanos (plānoti un reāllaikā);

— piekļūstamību un vilcienā pieejamām iespējām pasažieriem ar ierobežotām pārvietošanās spējām;

— vilcienā pieejamajiem pakalpojumiem, piemēram, Wi-Fi, tualetes un velosipēdu vietas;

— procedūrām attiecībā uz nozaudētu bagāžu un sūdzību iesniegšanu;

— pasažiera tiesībām, tostarp, kā rīkoties, ja vilciens ir atcelts vai kavējas.

Ceļojuma laikā operatoram ir jāinformē pasažieri par pakalpojumiem vilcienā, nākamo staciju, kavējumiem un drošības informāciju. Ja vilciens kavējas vai tiek atcelts, viņiem būtu jāsaņem reāllaika atjauninājumi un skaidri norādījumi par viņu tiesībām un pieejamajām iespējām.

Parlaments šo regulu pieņēma 2021. gada aprīlī otrajā lasījumā. Komisija 2024. gadā pieņēma īstenošanas regulu, ar ko papildina 2021. gada regulu par dzelzceļa pasažieru tiesībām un pienākumiem, lai vienkāršotu procesu, kādā dzelzceļa pasažieri var pieprasīt atlīdzinājumu vai kompensāciju, izveidojot standarta veidlapu, ko izmanto dzelzceļa pārvadājumu kavēšanās vai atcelšanas gadījumā (Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2024/949).

C. Pasažieru pārvadājumi ar jūras kuģiem vai iekšējo ūdeņu kuģiem: 2010. gada regula par pasažieru tiesībām, ceļojot pa jūru un iekšzemes ūdensceļiem (Regula (ES) Nr. 1177/2010)

Pasažieru tiesības, kuri ceļo (maršrutos, kuru attālums ir lielāks par 500 m) ar jūras kuģiem (kas ir motorizēti un pārvadā vairāk nekā 12 pasažierus un 3 apkalpes locekļus)

vai iekšējo ūdeņu kuģiem, piemēro ceļotājiem, kuri 1) uzkāpj uz kuģa ES ostā vai 2) kuģo uz ES ostu, ar noteikumu, ka šo pakalpojumu sniedz ES pārvadātājs. Lai kruīza kuģu pasažieri varētu izmantot šīs tiesības, viņiem ir jāuzkāpj uz kuģa ES ostā. Tomēr uz viņiem neattiecas daži noteikumi par kavēšanos.

Atcelšanas gadījumā vai tad, ja atiešana kavējas ilgāk par 90 minūtēm, pasažieriem būtu:

— jāsniedz informācija ne vēlāk kā 30 minūtes pēc plānotā atiešanas laika;

— jāpiedāvā izvēle i) mainīt maršrutu vai turpināt ceļojumu pēc iespējas drīzāk un ii) septiņu dienu laikā saņemt atlīdzinājumu (un, ja nepieciešams, bezmaksas atpakaļbraucienu uz sākotnējo izbraukšanas vietu);

— jāpiedāvā palīdzība (izņemot gadījumus, kad pasažieris tika informēts par kavēšanos pirms biļetes iegādes), tostarp maltītes, ja iespējams, un izmitināšana uz kuģa vai uz sauszemes, ja nepieciešams (izmitināšana uz sauszemes ir ierobežota līdz trim naktīm par maksu 80 EUR par nakti, tomēr tiesības uz izmitināšanu nevar izmantot, ja atcelšana vai kavēšanās notikusi sliktu laikapstākļu dēļ).

Ilga pienākšanas kavēšanās

Viena mēneša laikā pēc pasažiera pieprasījuma izmaksā kompensāciju, ja vien pasažieris pirms biļetes nopirkšanas netika informēts par kavēšanos vai kavēšanos nav izraisījuši slikti laikapstākļi vai nenovēršami ārkārtēji apstākļi.

Kompensācija	25 % apmērā no biļetes cenas	50 % apmērā no biļetes cenas
Brauciena ilgums ≤ 4 h	Kavēšanās ≥ 1 h	Kavēšanās ≥ 2 h
Brauciena ilgums 4–8 h	Kavēšanās ≥ 2 h	Kavēšanās ≥ 4 h
Brauciena ilgums 8–24 h	Kavēšanās ≥ 3 h	Kavēšanās ≥ 6 h
Brauciena ilgums ≥ 24 h	Kavēšanās ≥ 6 h	Kavēšanās ≥ 12 h

Papildus Regulai (ES) Nr. 1177/2010, kurā noteiktas pasažieru tiesības, ceļojot pa jūru un iekšzemes ūdensceļiem, piemēro arī citas tiesību normas. Piemēram, Regulā (EK) Nr. 392/2009 ir noteikta pārvadātāju atbildība nelaimes gadījumos.

D. Pasažieru pārvadājumi ar autobusu: 2011. gada regula par autobusu pasažieru tiesībām (Regula (ES) Nr. 181/2011)

Autobusu pasažieru tiesības kopumā attiecas uz pasažieriem, kas izmanto regulāros pārvadājumus, kuru attālums ir vairāk nekā 250 km un kuriem pasažieru iekāpšanas vai izkāpšanas vieta atrodas dalībvalsts teritorijā[11].

Atcelšanas gadījumā vai tad, ja atiešana kavējas ilgāk par 120 minūtēm, pasažieriem būtu:

— jāsniedz informācija ne vēlāk kā 30 minūtes pēc plānotā atiešanas laika;

[11]Dažas tiesības attiecas arī uz regulāriem pārvadājumiem īsākos maršrutos (piemēram, tiesības uz informāciju, nediskriminēšanu, pasažieru ar ierobežotām pārvietošanās spējām piekļuvi) vai neregulāriem pārvadājumiem (tiesības uz nediskriminēšanu, kompensāciju saistībā ar negadījumu vai to ierīču bojājumu, kas īpaši paredzētas pasažieriem ar ierobežotām pārvietošanās spējām).

— jāpiedāvā izvēle i) mainīt maršrutu vai turpināt ceļojumu pēc iespējas drīzāk un ii) 14 dienu laikā saņemt atlīdzinājumu (un, ja nepieciešams, bezmaksas atpakaļbraucienu uz sākotnējo izbraukšanas vietu). Ja pārvadātājs šādu izvēli nepiedāvā, tas viena mēneša laikā izmaksā kompensāciju līdz 50 % apmērā no biļetes cenas;

— jāpiedāvā palīdzība (maltītes un, ja nepieciešams, izmitināšana ilgākais divas naktis un par ne vairāk kā 80 EUR par nakti), ja tie ir braucieni, kuru ilgums ir vismaz trīs stundas, vai ja kavēšanās ir vismaz 90 minūtes. Tomēr tiesības uz izmitināšanu nevar izmantot, ja kavēšanās notikusi sliktu laikapstākļu vai dabas katastrofas dēļ.

E. Multimodāli braucieni: Komisijas 2023. gada priekšlikums par pasažieru tiesībām multimodālos braucienos

Komisijas 2023. gada 29. novembrī publicētā regulas priekšlikuma mērķis ir papildināt spēkā esošos standartus to pasažieru aizsardzībai, kuri ceļo pa gaisa, dzelzceļa, jūras un iekšzemes ūdensceļiem, kā arī izmanto autobusu pārvadājumu pakalpojumus, nodrošinot, ka pasažieriem brauciena laikā tiek nodrošināts līdzīgs aizsardzības līmenis, ja brauciena laikā, izmantojot vienu biļeti, viņi maina transporta veidu (piemēram, lidmašīna–autobuss vai vilciens–autobuss–lidmašīna).

Ierosinātais tiesību akts īpaši attiecas uz informācijas sniegšanu, palīdzību nokavētas savienojuma gadījumā, noteikumiem par personu ar invaliditāti un ierobežotām pārvietošanās spējām aizsardzību, pakalpojumu kvalitāti un sūdzību izskatīšanu.

Transporta un tūrisma komitejas 2025. gada ziņojumā par multimodālo pasažieru tiesībām tika uzsvērts, ka gadījumā, ja pasažieris no viena operatora ir iegādājies vienotu multimodālo līgumu, pārejai starp transporta veidiem nevajadzētu nozīmēt aizsardzības zaudēšanu pret nokavētu pārsēšanos un palīdzības sniegšanu. Ja nokavētas pārsēšanās dēļ brauciens kavējas par 60 minūtēm vai ilgāk, pasažierim pēc vajadzības būtu jāpiedāvā maltītes, atspirdzinājumi un bezmaksas uzturēšanās viesnīcā.

Tā kā tikai vienots multimodāls līgums nodrošinātu pilnīgu aizsardzību, Transporta un tūrisma komiteja iekļāva pienākumu pārvadātājiem un starpniekiem pirms iegādes informēt ceļotājus par to, kāda veida biļeti viņi iegādājas (vienotu, kombinētu vai atsevišķu multimodālu biļeti). Pretējā gadījumā pārdevēji būtu atbildīgi par biļetes cenas atlīdzināšanu un 75 % kompensāciju, ja pasažieris nokavētu pārsēšanos.

2025. gada 9. jūlijā Parlaments nolēma sākt iestāžu sarunas par priekšlikumu. Šīs sarunas joprojām turpinās.

F. Pasažieru tiesību īstenošanas tiesiskā regulējuma pārskatīšana ES

2023. gada 29. novembrī Komisija iesniedza priekšlikumu pārskatīt tiesisko regulējumu par pasažieru tiesību īstenošanu ES, ceļojot pa gaisa, dzelzceļa, jūras un iekšzemes ūdensceļiem, kā arī ar autobusu transportu.

Komitejas ziņojums 2025. gada 4. jūlijā tika iesniegts plenārsēdei, un 2025. gada 9. jūlijā plenārsēdē tika apstiprināts komitejas lēmums sākt iestāžu sarunas. Parlamenta ierosinātie pasākumi uzlabos pārredzamību, pieejamību un taisnīgumu pasažieriem, novēršot izpildes nepilnības, uzlabojot sūdzību izskatīšanas mehānismus ar vienotu Eiropas veidlapu un nodrošinot skaidru atbildību visām ieinteresētajām personām,

tostarp starpniekiem. Sarunas pašlaik notiek vienlaikus ar Aviopasažieru tiesību regulas (Regula (EK) Nr. 261/2004 un Regula (EK) Nr. 1107/2006) pārskatīšanu.

REAĢĒŠANA UZ COVID-19 KRĪZI

Covid-19 izplatība lika Komisijai 2020. gada 18. martā pieņemt skaidrojošas pamatnostādnes par ES pasažieru tiesību regulējumu saistībā ar Covid-19 izraisīto mainīgo situāciju, kurās tā atgādināja, ka pasažieriem ir tiesības izvēlēties atlīdzinājumu vai maršruta maiņu. 2020. gada 13. maijā Komisija pieņēma vēl vienu ieteikumu par vaučeriem, ko pasažieriem un ceļotājiem piedāvā kā alternatīvu atlīdzinājumam par atceltiem kompleksajiem ceļojumiem un transporta pakalpojumiem saistībā ar Covid-19 pandēmiju.

Komisija 2022. gada 23. maijā pieņēma ārkārtas rīcības plānu transportam, lai izdarītu secinājumus no Covid-19 pandēmijas un ņemtu vērā problēmas, ar kurām transporta nozare saskaras saistībā ar Krievijas izvērsto karu pret Ukrainu. Abas šīs krīzes ir spēcīgi ietekmējušas preču un cilvēku pārvadājumus.

EIROPAS PARLAMENTA LOMA

Parlaments vienmēr ir stingri atbalstījis visu transporta veidu pasažieru tiesības. Tā galvenais mērķis tagad ir nodrošināt, lai pēdējo gadu laikā pieņemtie dokumenti tiktu efektīvi piemēroti. Parlaments ir iestājies par to, lai noteikumi būtu saprotamāki, lai pasažieriem pirms ceļojuma un ceļojuma laikā tiktu sniegta skaidra un precīza informācija, lai būtu pieejami vienkārši un ātri tiesiskās aizsardzības līdzekļi un visbeidzot – lai tiktu labāk uzraudzīta pašlaik spēkā esošo tiesību aktu piemērošana.

Parlaments atbalstīja arī pašreiz spēkā esošo tiesību uzlabošanu, jo īpaši netaisnīgu vai negodīgu transporta līguma noteikumu jomā, transporta infrastruktūras pieejamības uzlabošanu pasažieriem ar ierobežotām pārvietošanās spējām un jaunu tiesību, piemēram, obligāto kvalitātes standartu vai savu normu, noteikšanu pasažieru efektīvai aizsardzībai multimodālos ceļojumos. Šis pēdējais pasākums jo īpaši paredz to, ka dalībvalstīm, piemērojot noteikumus par dzelzceļa transportu vai autotransportu, jāatturas no atbrīvojumu piešķiršanas.

Eiropas Parlamenta galvenie lēmumi šajā jomā:

— 2009. gada 25. novembra rezolūcija par kompensācijām pasažieriem aviosabiedrību bankrota gadījumā;

— 2011. gada 25. oktobra rezolūcija par personu ar invaliditāti integrāciju un mobilitāti un Eiropas stratēģiju invaliditātes jomā (2010–2020);

— 2012. gada 29. marta rezolūcija par gaisa transporta pasažieru tiesību ievērošanu un piemērošanu;

— 2012. gada 23. oktobra rezolūcija par pasažieru tiesībām visos transporta veidos;

— 2014. gada 5. februāra nostāja par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko groza Regulu (EK) Nr. 261/2004, ar ko paredz kopīgus noteikumus par kompensāciju un atbalstu pasažieriem sakarā ar iekāpšanas atteikumu un lidojumu atcelšanu vai ilgu kavēšanos, un Regulu (EK) Nr. 2027/97 par gaisa pārvadātāju atbildību, veicot pasažieru un viņu bagāžas gaisa pārvadājumus;

— 2015. gada 7. jūlija rezolūcija par dažādiem transporta veidiem paredzētas integrētas biļešu sistēmas ieviešanu Eiropā;

— 2020. gada 17. aprīļa rezolūcija par koordinētu ES rīcību Covid-19 pandēmijas un tās seku apkarošanai, kurā Parlaments aicināja Komisiju pārliecināties, vai 2020. gada 18. martā publicētās skaidrojošās pamatnostādnes par ES pasažieru tiesību regulējumu saistībā ar mainīgo Covid-19 situāciju tiek pienācīgi īstenotas;

— 2022. gada 13. decembra rezolūcija par rīcības plānu tālsatiksmes un pārrobežu dzelzceļa transporta pasažieru pārvadājumu veicināšanai paredz nodrošināt vienotu pasažieru tiesību aizsardzību visos dažādajos transporta veidos.

Šo faktu lapu ir sagatavojis Eiropas Parlamenta Transporta, nodarbinātības un sociālo lietu politikas departaments. Lai iegūtu plašāku informāciju, apmeklējiet Transporta un tūrisma komitejas tīmekļa vietni.

Maja STRNAD MESKO
03/2026